

**SUOSTUMUS SUOMEN TALOUSVYÖHYKKEEN TALOUDELLISEKSI
HYÖDYNTÄMISEKSI****1 Hakemukset ja niiden vireilletulo**

Työ- ja elinkeinoministeriö on toimivaltaisena viranomaisena vastaanottanut uudenlaiset valtioneuvostolle osoitetut hyödyntämisoikeushakemukset seuraavasti:

- Halla Offshore Wind Oy:n ja Laine Offshore Wind Oy:n hakemukset 27.12.2022 Halla ja Laine -tutkimusalueiden (VN/12504/2021) osalta,
- Navakka Offshore Ab:n hakemus 8.6.2022 Navakka (entinen Tuulia) - tutkimusalueen (VN/14163/2022) ja Wellamo Offshore Ab:n hakemus 2.10.2023 Wellamo-tutkimusalueen (VN/14159/2022) osalta,
- Skyborn Renewables Finland Oy hakemuksen 9.6.2023 Reimari-tutkimusalueen (VN/18360/2023) osalta,
- Ilmatar Offshore Ab:n hakemukset 8.9.2023 tutkimusalueiden Norrskär (VN/26126/2023) ja Voima (VN/26121/2023), Ilmatar Vågskär Ab:n hakemus 8.9.2023 tutkimusalueen Vågskär (VN/26105/2023) sekä Ilmatar Bothnia & Bothnia West Ab:n hakemus 8.9.2023 tutkimusalueen Bothnia/Bothnia West (VN/26108/2023) osalta,
- Suomen Hyötytuuli Oy:n hakemukset 1.11.2023 tutkimusalueiden Tiira (VN/19192/2023), Kihu (VN/19192/2023), Kiisla (VN/24247/2023), Lunni (VN/24249/2023) ja Ruokki (VN/24250/2023) osalta.
- Pohjan Puhuri Oy:n hakemuksen 23.1.2024 Pohjan Puhuri -tutkimusalueen (VN/2873/2024) osalta,
- Pohjan Viima Oy:n hakemuksen 23.1.2024 Pohjan Viima -tutkimusalueen (VN/2871/2024) osalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on pitänyt hakemuksia tiedoiltaan Suomen talousvyöhykkeestä annetun valtioneuvoston asetuksen (1073/2004) 2 §:n mukaisena. Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävä toiminta edellyttää valtioneuvoston suostumusta.

Asioiden yhdessä käsittelemisestä säädetään hallintolain (434/2003) 25 §:ssä. Pykälän mukaan, jos viranomaisessa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samassa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, viranomaisen on valmisteltava asiat yhdessä ja ratkaistava samalla kertaa, jollei yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä tai jollei se ole asian laadun taikka luonteen vuoksi tarpeetonta. Asiat, jotka liittyvät toisiinsa, tulee käsitellä yhdessä, kunhan se ei aiheuta haitallista viivytystä tai ole muutoin tarpeetonta.

Valtioneuvoston suhtautumisella uudenlaiseen, määräaikaan hyödyntämisoikeuslupaan (yksinoikeus) on hankealueesta riippumatta periaatteellista vaikutusta jokaiseen yksinoikeuslupahakemukseen. Hakemusten käsitteleminen yhdessä on siten perusteltua.

2 Hakemusten perusteet

OX2:

OX2 Finland Oy:n tytäryhtiöt Halla Offshore Wind Oy ja Laine Offshore Wind Oy ovat 27.12.2022 jättäneet työ- ja elinkeinoministeriöön hakemukset Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevien hankealueiden Halla ja Laine kaiken hyödynnettävissä olevan merituulivoiman taloudelliseksi hyödyntämiseksi energian tuotantoon 50 vuoden määräajaksi valtioneuvoston päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Yhtiöt ovat hakemuksissaan ehdottaneet päätökseen lupaehto, jonka mukaan päätös raukeaa, jos hakija ei hae hankkeelleen rakentamisoikeutta tai vesilupaa 5 vuoden kuluessa tai kyseisiä lupia ei myönnetä ja nämä hylkäävät päätökset ovat tulleet lainvoimaiseksi. Yhtiöt ovat pyytäneet hakemusten käsittelyä kiireellisenä.

Halla-hankealue:

Perämeren pohjoisosa, osittain päällekkäin kahden muun hankealueen kanssa: Kihu ja Kiisla (Suomen Hyötytuuli).
Enintään 160 voimalaa, 12 TWh/a. Pinta-ala 570 km², syvyys 12–61 m.
VN yleisistunnon päätös 13.1.2022 (tutkimuslupa).
ELY-keskus on antanut lausunnon YVA-ohjelmasta 24.11.2022.

Laine-hankealue:

Perämeren eteläosa, osittain päällekkäin kolmen muun hankealueen kanssa: Voima (Ilmatar), Reimari (Skyborn) ja Lunni (Suomen Hyötytuuli).
Enintään 150 voimalaa, 11 TWh/a. Pinta-ala 450 km², syvyys 18–70 m.
VN yleisistunnon päätös 13.1.2022 (tutkimuslupa).
ELY-keskus on antanut lausunnon YVA-ohjelmasta 21.12.2022.

Eolus:

Eolus-konserniin kuuluvan Navakka Finland Oy:n tytäryhtiö Navakka Offshore Ab on 8.6.2023 jättänyt työ- ja elinkeinoministeriöön hakemuksen Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevan hankealueen Navakka (entinen Tuulia) kaiken hyödynnettävissä olevan merituulivoiman taloudelliseksi hyödyntämiseksi energian tuotantoon 50 vuoden määräajaksi valtioneuvoston päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Lisäksi Eolus-konsernin omistama Wellamo Offshore Ab on 2.10.2023 (hakemuksen täydennys 23.4.2024) jättänyt työ- ja elinkeinoministeriöön vastaavan hakemuksen Wellamo-tutkimusalueen osalta. Yhtiöt ovat hakemuksissaan ehdottaneet päätöksiin lupaehto, jonka mukaan päätös raukeaa, jos hakija ei hae hankkeelleen rakentamisoikeutta tai vesilupaa 5 vuoden kuluessa tai kyseisiä lupia ei myönnetä ja nämä hylkäävät päätökset ovat tulleet lainvoimaiseksi.

Navakka-hankealue:

Selkämeren keskiosa, ei päällekkäisiä yksinoikeushakemuksia.
Voimaloita 70–100, 1,5 GW, 6,5–7 TWh/a. Pinta-ala 670 km².
VN yleisistunnon päätös 29.12.2022 (tutkimuslupa).
ELY-keskus on antanut lausunnon YVA-ohjelmasta 16.6.2023.

Wellamo hankealue:

Selkämeri, osittain päällekkäin kahden muun hankealueen kanssa:

Bothnia (Ilmatar), Pohjan Viima (CIP).
Voimaloita 70–100, 2,0 GW, 8–9 TWh/a. Pinta-ala 1000 km².
VN yleisistunnon päätös 29.12.2022 (tutkimuslupa).

Skyborn Renewables:

Skyborn Renewables Finland Oy on 9.6.2023 jättänyt työ- ja elinkeinoministeriöön hakemuksen Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevan hankealueen Reimari kaiken hyödynnettävissä olevan merituulivoiman taloudelliseksi hyödyntämiseksi energian tuotantoon 50 vuoden määräajaksi valtioneuvoston päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Yhtiö on hakemuksessaan ehdottanut päätökseen lupaehdot, jonka mukaan päätös raukeaa, jos hakija ei hae hankkeelleen rakentamisoikeutta tai vesilupaa 5 vuoden kuluessa tai kyseisiä lupia ei myönnetä ja nämä hylkäävät päätökset ovat tulleet lainvoimaiseksi. Yhtiö on pyytänyt hakemusten käsittelyä kiireellisenä.

Reimari-hankealue:

Perämeren eteläosa, osittain päällekkäin kolmen muun hankealueen kanssa: Laine (OX2), Voima (Ilmatar), Lunni (Suomen Hyötytuuli).
Enintään 150 voimalaa, 2,4–3,6 GW, 14,5 TWh/a. Pinta-ala 405 km², syvyys 20–60 m.
VN yleisistunnon päätös 20.1.2022 (tutkimuslupa) ja 1.6.2023 (tutkimusluvan jatko).
ELY-keskus antanut lausunnon YVA-ohjelmasta 11.1.2023.

Ilmatar Energy Oy:

Ilmatar Energy Oy:n tytäryhtiöt Ilmatar Offshore Ab, Ilmatar Vågskär Ab ja Ilmatar Bothnia & Bothnia West Ab ovat 8.9.2023 jättäneet hakemukset työ- ja elinkeinoministeriöön Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevien hankealueiden Norrskär-, Voima-, Vågskär- ja Bothnia/Bothnia West kaiken hyödynnettävissä olevan merituulivoiman taloudelliseksi hyödyntämiseksi energian tuotantoon 40 vuoden määräajaksi valtioneuvoston päätöksen lainvoimaiseksi tulosta, mutta kuitenkin korkeintaan talousvyöhykkeen 7 §:n mukaan haettavan rakentamisoikeuden voimassaolon päättymiseen asti. Suostumuksen voimassaolo perustuu 10 vuoden suunnittelu- ja valmisteluvaiheeseen sekä tuulipuiston 30 vuoden käyttövaiheeseen (25 vuoden suunniteltu käyttöikä sekä 5 vuoden jakso tulevaan teknologiatekniikkaan).

Voima-hankealue:

Perämeren eteläosa, osittain päällekkäin kolmen muun hankealueen kanssa: Laine (OX2), Reimari (Skyborn) ja Lunni (Suomen Hyötytuuli).
Noin 80 voimalaa, 2 GW. Pinta-ala 323 km², syvyys 25–75 m.
VN yleisistunnon päätös 29.12.2022 (tutkimuslupa).

Norrskär-hankealue:

Selkämeren pohjoisosa, osittain päällekkäin yhden muun hankealueen kanssa: Ruokki (Suomen Hyötytuuli).
Noin 90 voimalaa, 2 GW. Pinta-ala 389 km², syvyys 30–75 m.
VN yleisistunnon päätös 29.12.2022 (tutkimuslupa).

Vågskär-hankealue:

Selkämeren eteläosa, ei päällekkäisiä yksinoikeushakemuksia.

Voimaloita 78–130, 2 GW. Pinta-ala 367 km², syvyys 25–95 m.
VN yleisistunnon päätös 30.3.2023 (tutkimuslupa).

Bothnia-hankealue:

Selkämeren eteläosa, osittain päällekkäin kahden muun hankealueen kanssa:
Wellamo (Eolus), Pohjan Viima (CIP).
Enintään 270 voimalaa. Pinta-ala 1395 km², syvyys 60–120 m.
VN yleisistunnon päätös 19.10.2023 (tutkimuslupa).

Bothnia West-hankealue:

Selkämeren eteläosa, osittain päällekkäin yhden muun hankealueen kanssa: Pohjan Puhuri (CIP).
Enintään 150 voimalaa, Bothnia ja Bothnia West yhteensä 5–8 GW.
Pinta-ala 805 km², syvyys 35–120 m.
VN yleisistunnon päätös 19.10.2023 (tutkimuslupa).

Suomen Hyötytuuli Oy:

Suomen Hyötytuuli Oy on jättänyt 3.11.2023 hakemukset työ- ja elinkeinoministeriöön Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevien hankealueiden Tiira-, Kihu-, Kiisla-, Lunni- ja Ruokki kaiken hyödynnettävissä olevan meritulivoiman taloudelliseksi hyödyntämiseksi energian tuotantoon 70 vuoden määräajaksi valtioneuvoston päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Yhtiö on hakemuksessaan ehdottanut päätökseen lupaehto, jonka mukaan päätös raukeaa, jos hakija ei hae hankkeelleen rakentamisoikeutta tai vesilupaa 8 vuoden kuluessa tai kyseisiä lupia ei myönnetä ja nämä hylkäävät päätökset ovat tulleet lainvoimaiseksi. Toissijaisesti yhtiö hakee yksinoikeutta suorittaa eräitä hankekehitystoimenpiteitä hankealueella. Yhtiö on pyytänyt hakemusten käsittelyä kiireellisenä.

Tiira-hankealue:

Selkämeren keskiosa, ei päällekkäisiä yksinoikeushakemuksia.
Ei vielä VN yleisistunnon päätöstä (tutkimuslupaa).

Kihu-hankealue:

Perämeren pohjoisosa, osittain päällekkäin yhden muun hankealueen kanssa: Halla (OX2). Ei vielä VN yleisistunnon päätöstä (tutkimuslupaa).

Kiisla-hankealue:

Perämeren pohjoisosa, osittain päällekkäin yhden muun hankealueen kanssa: Halla (OX2). Ei vielä VN yleisistunnon päätöstä (tutkimuslupaa).

Lunni-hankealue:

Perämeren eteläosa, osittain päällekkäin kolmen muun hankealueen kanssa:
Laine (OX2), Voima (Ilmatar) ja Reimari (Skyborn).
Ei vielä VN yleisistunnon päätöstä (tutkimuslupaa).

Ruokki-hankealue:

Selkämeren pohjoisosa, osittain päällekkäin yhden muun hankealueen kanssa:
Norrskär (Ilmatar). Ei vielä VN yleisistunnon päätöstä (tutkimuslupaa).

Copenhagen Infrastructure Partners CIP:

Copenhagen Infrastructure Partnersin tytäryhtiöt Pohjan Puhuri Oy ja Pohjan Viima Oy ovat jättäneet 23.1.2024 hakemukset työ- ja elinkeinoministeriöön Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevien hankealueiden Pohjan Puhuri ja Pohjan Viima kaiken hyödynnettävissä olevan merituulivoiman taloudelliseksi hyödyntämiseksi energian tuotantoon 70 vuoden määräajaksi valtioneuvoston päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Yhtiöt ovat pyytäneet hakemusten käsittelyä kiireellisinä.

Pohjan Puhuri -hankealue:

Selkämeren eteläosa, osittain päällekkäin yhden muun hankealueen kanssa: Bothnia West (Ilmatar). Enintään 150 voimalaa. Pinta-ala 683 km², syvyys 30–100 m. Ei vielä VN yleisistunnon päätöstä (tutkimuslupaa).

Pohjan Viima -hankealue:

Selkämeren eteläosa, osittain päällekkäin kahden muun hankealueen kanssa: Wellamo (Eolus), Bothnia (Ilmatar). Enintään 150 voimalaa. Pinta-ala 1338 km², syvyys 50–150 m.

Ei vielä VN yleisistunnon päätöstä (tutkimuslupaa).

Hakemusten perusteita on kuvattu yleisesti luvun 7.1 yksityistä etua ja yhteiskunnan kokonaisuutta koskevassa kohdassa.

3 Asian valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö on keskustellut hyödyntämisoikeuslupamallista sekä talousvyöhykelainsäädännön aikanaan valmistelleen ja esitelleen ulkoministeriön että ympäristövaikutusten arviointisääntelystä vastaavan ympäristöministeriön asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi ministeriö on käsitellyt yksittäisiä hakemuksia hakijoiden kanssa ja samalla myös kuullut hakijatahojen huomioita. Toimivaltaisen ministeriön näkökulmasta lupaprosessissa on ollut keskeistä ottaa ensin kantaa harkintavallan käytön osalta kysymykseen uudentyyppisestä yksinoikeuden lupamallista hakemuksissa.

Kaikkien hakemusten hankealueiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö on saanut talousvyöhykeasioiden kannalta keskeisten viranomaisten tmv. lausunnot tutkimuslupavalmistelun vaiheen yhteydessä.

4 Lainsäädäntö

4.1 YK:n merioikeusyleissopimus

Suomi on ratifioinut YK:n merioikeusyleissopimuksen (SopS 49–50/1996), joka on saatettu voimaan blankettilailla (524/1996, SopS 49/1996) ja -asetuksella 21.7.1996 (525/1996, SopS 50/1996). Merioikeusyleissopimuksen 57 artikla määrittelee talousvyöhykkeen enintään 200 meripeninkulman levyiseksi mitattuna niistä perusviivoista, joista aluemereren leveys mitataan. Talousvyöhykkeen rajat sellaisten valtioiden välillä, joiden rannikot sijaitsevat vastakkain tai vierekkäin, määritetään sopimuksella (74 artikla).

Suomen talousvyöhyke ei ole Suomen valtion kansallista aluetta, vaan kansainvälistä merialuetta, jonka osalta YK:n merioikeusyleissopimus määrittelee Suomen ja muiden valtioiden oikeudet. Suomi käyttää talousvyöhykkeellään rantavaltiolle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluvaa toimivaltaa. Yleissopimuksen 56 artiklan mukaan rantavaltiolla on talousvyöhykkeellään yksinoikeus niin vesialueen kuin merenpohjan ja sen sisustan elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen samoin kuin muuhunkin talousvyöhykealueen taloudelliseen tutkimiseen ja hyödyntämiseen. Yksinoikeuteen liittyy yleissopimuksen tekosaaria, laitteita ja rakennelmia koskeva 60 artikla.

Suomella on talousvyöhykkeellään myös merioikeusyleissopimuksen mukainen lainkäyttövalta muun muassa meriympäristön suojelun ja säilyttämisen osalta. Saman yleissopimuksen 58 artiklan mukaan kaikilla sekä ranta- että sisämaavaltioilla on talousvyöhykkeellä merenkulun ja ylilennon vapaudet, vapaus laskea merenalaisia kaapeleita ja putkistoja sekä vapaus kaikkeen muuhun näihin vapauksiin liittyvään kansainvälisessä oikeudessa hyväksytyyn meren käyttöön, joka esimerkiksi koskee alusten, ilma-alusten, merenalaisten kaapeleiden ja putkistojen toimintaa, ja joka on sopusoinnussa tämän yleissopimuksen määräysten kanssa.

Yleissopimuksen 58 artiklan 3 kappaleen mukaan valtioiden ja muiden toimijoiden tulee ottaa asianmukaisesti huomioon rantavaltioiden oikeudet ja velvollisuudet sekä noudattaa niitä lakeja ja määräyksiä, jotka rantavaltio on hyväksynyt sopimuksen säännösten mukaisesti sekä muita kansainvälisen oikeuden sääntöjä sikäli, kun ne eivät ole ristiriidassa sopimuksen talousvyöhykettä koskevan osan kanssa. Kaikilla valtioilla on velvollisuus suojella ja säilyttää meriympäristöä yleissopimuksen 192 artiklan mukaan.

4.2 Laki Suomen talousvyöhykkeestä

Rantavaltiolle kuuluvien talousvyöhykeoikeuksien käyttämisestä säädetään laissa Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004) ja valtioneuvoston asetuksessa Suomen talousvyöhykkeestä (1073/2004). Taloudellisen hyödyntämisen hankkeissa talousvyöhykelain 6 §:n mukaisia tutkimuslupia on tähän asti myönnetty sekä kaapeli- että putkihankkeille että viime vuosina enenevässä määrin merituulivoimahankkeille. Saman pykälän nojalla kaapeli- ja putkihankkeille on myönnetty niin sanottuja hyödyntämislupia, joilla on annettu valtioneuvoston suostumus kaapeleiden ja putkien laskemiseen. Nyt haetut yksinoikeusluvut ovat uudenlaisia hyödyntämisoikeuslupia. Työ- ja elinkeinoministeriö on toimivaltainen viranomaisena talousvyöhykelain mukaisten tutkimus- ja rakentamislupien valmistelussa. Talousvyöhykelaki on luonteeltaan puitelaki.

Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa tehdään ero meritieteellisen tutkimuksen ja talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävän tutkimuksen välillä. Lain 6 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksensa hyödyntää talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvaroja ja tehdä tällaiseen hyödyntämiseen tähtäävää tutkimusta tai suorittaa talousvyöhykkeellä muuta toimintaa, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen. Lain perusteluiden (HE 53/2004 vp) mukaan meritieteellisellä tutkimuksella ymmärretään sellaista mereen kohdistuvaa tutkimustoimintaa, jolla pyritään

meriympäristöä, sen muutoksia sekä meren, jään ja ilmakehän välistä vuorovaikutusta koskevan tiedon lisäämiseen. Sillä ei esityksen mukaan tarkoitettaisi esimerkiksi luonnonvarojen hyödyntämistä tai siihen tähtäävää tutkimusta.

Esityksen perustelujen mukaan meritieteellisestä tutkimuksesta ei myöskään olisi kysymys silloin, kun tutkimushanke vaikuttaa suoraan elollisten tai elottomien luonnonvarojen hyödyntämiseen tai siihen tähtäävään tutkimukseen esimerkiksi siten, että tutkimushankkeen tulokset ovat merkityksellisiä elollisten tai elottomien luonnonvarojen hyödyntämisen tai siihen tähtäävän tutkimuksen kannalta. Edelleen lain perustelujen mukaan meritieteelliseksi tutkimukseksi ei myöskään katsottaisi tutkimushanketta, joka sisältää merenpohjan porausta, räjähteiden käyttöä, haitallisten aineiden päästämistä meriympäristöön tai saman lain 7 §:ssä tarkoitettujen tekosaarten, laitteiden tai rakennelmien käyttöä. Perustelujen mukaan edellä kuvatun kaltaisiin hankkeisiin sovellettaisiin lain 6 tai 7 §:n säännöksiä, jotka edellyttävät hankkeelta valtioneuvoston suostumusta.

Talousvyöhykelain perustelujen mukaan talousvyöhykelain 6 §:n mukaiset asiat (ilmoitukset) voitaisiin ratkaista ministeriössä, kun kysymys on meritieteellisestä tutkimuksesta. Kun kysymyksessä on talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävä tutkimus, asia ratkaistaisiin valtioneuvoston yleisistunnossa työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä.

4.3 Vesilaki sekä kansallista ja kansainvälistä ympäristövaikutusten arviointia koskevat säännökset

Talousvyöhykkeelle suunniteltu merituulivoimahanke tarvitsee talousvyöhykelain mukaisen valtioneuvoston suostumuksen hankealueen tutkimiseen ja rakentamiseen talousvyöhykkeellä. Talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävä tutkimuslupa edeltää varsinaista taloudellisen hyödyntämisen rakentamislupaa. Talousvyöhykkeelle sijoittuva merituulipuisto tarvitsee aluevesille sijoittuvien puistojen tapaan myös vesiluvan. Talousvyöhykkeelle ei tehdä oikeusvaikutteista kaavoitusta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on toimivaltainen viranomainen myös talousvyöhykelainsäädännön mukaisessa rakentamisluvassa (periaatepäätösluonteinen) ja ympäristöhallinto (toimivaltainen aluehallintovirasto) puolestaan toimivaltainen viranomaistaho vesilain (587/2011) mukaisessa yksityiskohtaisessa toimenpideluvassa (vesilupa).

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (252/2017) ja valtioneuvoston asetusta (277/2017) sovelletaan Suomen talousvyöhykkeellä. YVA-laissa on lueteltu hankkeet, joihin on aina sovellettava arviointimenettelyä. Lain 3 §:ssä säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa. Menettelyä voidaan soveltaa myös tätä pienempiin tai muihinkin kuin lain liitteessä mainittuihin hankkeisiin ELY-keskuksen päätöksellä.

YVA-menettely ei ole lupamenettely. Lupahakemukset on voitu toimittaa valtioneuvostolle ja ympäristölupaviranomaiselle samaan aikaan mutta valtioneuvosto ei ole käsitellyt suostumusasiaa tai ympäristöviranomainen vesilain mukaista

lupahakemusta ennen kuin YVA-menettely on suoritettu loppuun eli ennen kuin viranomainen on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Kysymys on YVA-menettelyn uskottavuudesta.

Ympäristövaikutusten arvioinnin tarkoituksena on varmistaa, että suunnitteilla olevan toiminnan ympäristövaikutukset selvitetään riittävällä tarkkuudella silloin, kun hanke todennäköisesti aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Hankkeesta vastaava huolehtii ympäristövaikutusten selvittämisestä ja arvioinnista. YVA-menettelyssä on kaksi vaihetta, arviointiohjelma- ja arviointiselostusvaihe. Jos hankkeiden, suunnitelmien tai ohjelmien vaikutukset ylittävät valtion rajat, järjestetään arviointi yhteistyönä toisen valtion kanssa. Suomen ympäristökeskus varmistaa yhdessä muiden vaikutusalueella olevien valtioiden kanssa, että hankkeen vaikutusalueella asuvat saavat osallistua arviointiin.

Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia säätelee ns. Espoon sopimus. Sopimusten osapuolina olevilla valtioilla on oikeus osallistua toisessa valtiossa käynnissä olevaan YVA-menettelyyn, mikäli arvioitavan hankkeen ympäristövaikutukset kohdistuvat kyseiseen valtioon. Suomen ympäristökeskus toimii Suomen toimivaltaisena viranomaisena YVA:an liittyvissä kansainvälisissä kuulemisissa.

4.4 Välitöntä täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö

Hallintopäätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta säänteli yleislakina hallintolainkäyttölain (586/1996) 31 §:n 2 momentti. Hallintolainkäyttölaki on kumottu 1.1.2020 lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019). Myös uuden lain 808/2019 122 §:n 3 momentin mukaan hallintopäätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa tai asetuksessa niin säädetään, tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Säännöksessä kuvattu tilanne on poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan päätös ei ole täytäntöönpanokelpoinen ennen kuin sillä on lainvoima. Momentissa kuvattua kahta viimeistä edellytystä voi olla vaikea täysin erottaa toisistaan itsenäisiksi kohdikseen. Ensin mainittu peruste koskee lähinnä päätöstä, joka menettäisi merkityksensä, jos sitä ei panna heti täytäntöön. Jälkimmäisessä ratkaisevaa on yleinen etu. Yleinen etu on käsitteenä hallintoviranomaiselle harkintavaltaa antava yleislauseke. Peruste, että päätös voidaan panna heti täytäntöön päätöksen luonteen sitä vaatiessa, ottaa huomioon myös yksityiset intressit.

5 Hallitusohjelma ja lakihanke

Uusia uusiutuvan energian tuotantohankkeita tarvitaan Suomen ja Euroopan unionin ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Pääministeri Orpon hallitus toteaa ohjelmassaan määrittävänsä kunnianhimoisen tavoitteen merituulivoiman kapasiteetille vuonna 2035 ja luovansa Suomelle kilpailuedun suhteessa Itämeren maihin, jotta suuret merituulihankkeet kytketään tuottamaan energiaa Suomen teollisuudelle ja kotitalouksille. Hallitus haluaa edistää ennakoitavaa ja kannustavaa merituulivoiman toimintaympäristöä sekä sujuvaa hankekehitystä ja

rakentamista niin talousvyöhykkeellä kuin valtion aluevesilläkin. Merituulivoima tulee sovittaa yhteen muiden merellisten toimintojen kanssa niin, että haitat muille toimintoille voidaan minimoida. Valtiolliset ja muut julkiset toimijat voivat toimillaan edistää näiden edellytysten täyttymistä. Työ- ja elinkeinoministeriön 23.10.2023 keskeisistä viranomaisista ja sidosryhmien edustajista asettaman määräaikaisen merituulivoimatyöryhmän tavoitteena on koota näitä toimia yhteen.

Hallitusohjelman mukaan merituulivoiman pelisääntöjä selkeytetään toteuttamalla työ- ja elinkeinoministeriön johdolla jo vireillä oleva lainsäädäntöhanke, jossa Suomen talousvyöhykkeeseen kuuluvia vesialueita koskeva lainsäädäntö, lupaprosessit sekä korvaus- ja veroasiat määritellään viipymättä sekä yhteen sovitetaan valtion aluevesillä ja maa-alueilla toteutettavien hankkeiden pelisääntöjen kanssa. Samalla pyritään luomaan kannustimet merituulipuistojen sijoittumiseen merialueiden muun käytön, kuten merenkulun ja kalastuksen, kannalta suotuisasti sekä haitat minimoiden. Näiden asioiden huomioonottamisesta on tarkoitus huolehtia hankkeiden lupamenettelyissä. Hallitus myös selkeyttää työ- ja elinkeinoministeriön johtovastuuta merialueen energiakäyttöä koskevissa linjauksissa.

6 Suomen merialuesuunnitelma

Suomen merialuesuunnitelma 2030 on hyväksytty loppuvuodesta 2020. Sillä Suomen merialueelle on laadittu ensimmäistä kertaa merialuesuunnitelma maakuntaliittojen sekä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa laajassa yhteistyöprosessissa. Merialuesuunnitelmat tehdään jokaisessa merellisessä EU-maassa. Merialuesuunnittelu perustuu EU:n merialuesuunnitteludirektiiviin (2014/89/EU). Suomessa siitä säännellään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999).

Merialuesuunnitelma on sekä aluevedet että talousvyöhykkeen sisältävä kartallinen esitys, jossa tunnistetaan yleispiirteisesti esimerkiksi merkittäviä ja potentiaalisia vedenalaisten luonto- ja kulttuuriarvojen, energiantuotannon, kalastuksen, vesiviljelyn, merenkulun ja matkailun alueita. Tavoitteena on sovittaa yhteen eri toimialojen tarpeita ja näin edesauttaa merellisten elinkeinojen harjoittamista ja meriympäristön tilaa. Hankkeissa huomioon otettavia tekijöitä ovat Itämeren (Perämeri ja Selkämeri) herkkyyks ja haavoittuvuus, talousvyöhykkeen kansainvälisoikeudellinen asema, meri- ja ympäristöturvallisuuden asettamat vaatimukset, maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden, merenkulun (erityisesti talvimerenkulku), teollisuuden, muun energiantuotannon, kaivannaistoiminnan, matkailun, kalastuksen ja virkistystoiminnan tarpeet ja toimintaedellytykset, sekä jo olemassa olevat muut hankkeet oikeuksineen ja muu merialueen käyttö.

Merialuesuunnitelmalla ei ole suoria oikeusvaikutuksia ja se on yleispiirteisenä suuntaa-antava. Nykyistä merialuesuunnitelmaa laadittaessa käytettiin parhaita silloin saatavilla olevia tietoja. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Merialuesuunnitelmassa on kartoitettu merituulivoiman kehittämiselle potentiaalisia alueita mutta ensimmäisen suunnitelman laadinnassa ei ole osattu täysin ennakoida merituulivoiman kiinnostuksen nopeaa kasvua myös talousvyöhykkeellä. Suunnitelman päivittäminen on alkanut toimivaltaisten viranomaisten toimesta.

Merituulivoimalla on etuja suhteessa maatuulivoimaan. Merellä tuuli on vakaampaa ja voimakkaampaa. Merituulivoima aiheuttaa maatuulivoimaa vähemmän maisema- ja äänihaittaa asukkaille. Itämeren ja Suomen merialueiden merituulivoimapotentiaalin on arvioitu olevan merkittävä. Pohjanlahti on olosuhteiltaan potentiaalista aluetta merituulivoimalle mutta merituulipuistojen rakentaminen on selvästi kalliimpaa kuin maatuulivoiman. Merituulivoimaa voinee rakentaa kannattavasti 2030-luvulle tultaessa, vielä tällä vuosikymmenellä. Hankkeiden kannattavuus vaatii teknologian kehittymistä ja tuotantokustannusten alentumista. Tuulivoimalla tuotettava vety lisää edelleen Pohjanlahden houkuttelevuutta tulevaisuudessa. Myös Ruotsissa on meneillään samanlainen kehitys, samoin eräissä muissa Itämeren maissa ja Pohjanmerellä. Hankeinvestoinneista ja kyvystä ottaa niitä vastaan kilpaillaan.

7 Suomen talousvyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen – valtioneuvoston päätös yksinoikeuslupahakemuksiin

Valtioneuvostolla (Suomen valtiolla) on laaja harkintavalta Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 3 luvun hyödyntämisoikeuden osalta.

Valtioneuvosto on, käsiteltyään hakemukset hallintolain (434/2003) 25 §:n nojalla yhdessä, päättänyt kokonaisharkinnan perusteella tänään 2.5.2024 hylätä kaikki työ- ja elinkeinoministeriössä vireillä olleet luvussa 1 luetellut yksinoikeutta koskevat hyödyntämisoikeuslupahakemukset ja olla siten myöntämättä hakemusten osalta haettua valtioneuvoston suostumusta.

8 Perustelut

8.1 Valtioneuvoston päätös

Oikeudellinen perusta. Suomen perustuslain (731/1999, ”perustuslaki”) 2.3 §:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kansainvälisiin sitoumuksiin. Valtioneuvoston päätöksen oikeudellinen perusta on Suomen talousvyöhykelainsäädännössä ja kansainvälisessä YK:n merioikeusyleissopimuksessa. Talousvyöhyke ei kuulu Suomen valtion alueeseen, vaan on YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaan kansainvälistä merialuetta. Talousvyöhykkeellä ei ole yksityisiä maa- tai vesialueiden omistajuuksia.

Talousvyöhykkeen pohjana on YK:n merioikeusyleissopimus vapauksineen ja velvoitteineen. Rantavaltiolle kuuluvien talousvyöhykeoikeuksien käyttämisestä säädetään laissa Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004) ja valtioneuvoston asetuksessa Suomen talousvyöhykkeestä (1073/2004). Näiden rantavaltion oikeuksien käyttämiseen liittyy vaatimus muun muassa ottaa huomioon muiden valtioiden oikeudet ja velvollisuudet talousvyöhykkeellä, kuten merenkulun ja ylilennon vapaudet sekä vapaus laskea merenalaisia kaapeleita ja putkistoja. Kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten nojalla rantavaltiolla (myös toimijalla) on talousvyöhykkeen osalta kv-sopimusten mukainen huolenpitovelvollisuus kaikesta toimivaltansa piirissä tapahtuvasta toiminnasta, jolla voi olla kansainvälisiä oikeudellisia vaikutuksia.

Viranomaisen harkintavaltaa ohjaa ja rajoittaa aina myös hallinnollista päätöksentekoa koskeva sääntely, erityisesti hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaiset hallinnon oikeusperiaatteet, joihin kuuluvat muun muassa yhdenvertaisuusperiaate, puolueettomuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate.

Lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 8 §:n mukaan valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Koska talousvyöhykelaisissa ei säädetä edellytyksistä, joiden täytyessä valtioneuvoston on annettava hakijalle 3 luvun mukainen hyödyntämisoikeus, korkeimman hallinto-oikeuden päätösharkinta mahdollisessa muutoksenhakuasiassa painottuu valtioneuvoston tarkoituksenmukaisuusharkinnan mukaisen päätöksenteon menettelyllisen lainmukaisuuden selvittämiseen.

Jokaisen oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä toimivaltaisessa viranomaisessa on perustuslain 21 §:n nojalla turvattu perusoikeutena. Valtioneuvosto on viranomaisena velvollinen ratkaisemaan, antaako se hakijoille suostumuksensa talousvyöhykkeen hyödyntämiseen hakemusten mukaisesti. Hyödyntämisoikeuslupahakemuksia ei voida jättää ratkaisematta.

Valtioneuvoston päätöksen oikeudellinen perusta on Suomen talousvyöhykelainsäädännössä ja kansainvälisessä merioikeusyleissopimuksessa sekä hallinnollista päätöksentekoa koskevassa sääntelyssä hallinnon oikeusperiaatteineen.

Taloudellisen hyödyntämisen hankkeissa talousvyöhykelain 6 §:n mukaisia valtioneuvoston yleisistunnon tutkimuslupia on tähän asti myönnetty työ- ja elinkeinoministeriön valmistelusta sekä kaapeli- että putkihankkeille että viime vuosina enenevässä määrin merituulivoimahankkeille. Saman pykälän nojalla kaapeli- ja putkihankkeille on myönnetty niin sanottuja hyödyntämislupia, joilla on annettu valtioneuvoston suostumus kaapeleiden ja putkien laskemiseen YVA-menettelyn valmistumisen jälkeen. Nyt haetut ja ehdotetut yksinoikeusluvut ovat uudenlaisia hyödyntämisoikeuslupia, sijoittuen näiden 6 §:n nojalla aiemmin myönnettyjen valtioneuvoston suostumuslupien välille. Lisäksi vesilupaviranomainen päättää hankkeen vesitalousluvasta.

Oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteet sekä lupamenettelylainsäädännön siirtymäsäännöksissä vakiintunut periaate puoltavat lähtökohtaisesti sitä, että vireillä oleviin hankkeisiin sovellettaisiin vireilletulon hetkellä voimassa ollutta sääntelyä, jolloin myös hyödyntämisoikeushakemukset tulisi käsitellä nykyisen sääntelyn mukaisesti. Mahdolliset muutokset talousvyöhykelakiin ja lain 3 §:n nojalla talousvyöhykkeellä sovellettaviin lakeihin ja säännöksiin soveltuisivat kuitenkin talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaan myöhempään rakentamisoikeus- ja muuhun lupaharkintaan.

Harkintavallasta. Vaikka julkisen vallankäytön tulee perustua lakiin, on joissain yhteyksissä perusteltua antaa viranomaiselle mahdollisuus ja oikeus käyttää vapaampaa harkintavaltaa oikeusjärjestysten asettamien rajojen puitteissa. Viranomaisessa käytetään kahta eri osa-alueisiin jaettua harkintavaltaa eli oikeusharkintaa ja tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Oikeusharkinta perustuu tiettyihin

ennalta määriteltyihin kriteereihin ja oikeusharkinnassa käytetään sidottua harkintaa. Tarkoituksenmukaisuusharkinta perustuu tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin ja siinä käytetään vapaata harkintaa.

Hallintotoiminnan nopeuden, tehokkuuden ja joustavuuden takia päätöksentekotilanteissa voi olla perusteltua mennä sidotun päätösharkinnan ulkopuolelle. Tarkoituksenmukaisuusharkinnan käyttöä on mahdollista perustella myös yleisen edun toteuttamisella. Perusteluna tarkoituksenmukaisuusharkinnan mahdollisuudelle voidaan nähdä esimerkiksi yhteiskunnan kehitys.

Oikeusjärjestelmässämme viranomaisella voi olla harkintavaltaa myös ilman laissa määriteltyjä harkintavaltaa ohjaavia edellytyksiä. Mikäli sovellettava säännös on muotoiltu siten, että viranomainen ”voi”, ”saattaa” tai sillä ”on valta” toimia määrättyllä tavalla, antaa säännös ratkaisijalle mahdollisuuden ratkaista asia niin sanotun tarkoituksenmukaisuusharkinnan / vapaan harkinnan keinoin toimivaltansa ja lain sallimissa rajoissa, siten kuin se katsoo yleisen edun kannalta tarkoituksenmukaiseksi. Jaottelu tarkoituksenmukaisuus- ja oikeusharkintaan on merkityksellinen, koska esimerkiksi tuomioistuimien ei tutki hallintovalituksia tarkoituksenmukaisuusperusteella, vaan ainoastaan oikeusperusteella.

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 6 §:n ja 7 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa suostumuksensa. Muotoilu viittaa siihen, että valtioneuvoston talousvyöhykelain mukainen päätöksenteko perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Mitä suurempi merkitys päätöksellä on oikeussubjektin olosuhteisiin, sitä pienempi on päätöksentekijälle jäävä tarkoituksenmukaisuusharkinnan ala. Kuitenkin harkinnan sidonnaisuuden määrän on katsottu olevan suurempi sellaisissa asioissa, joissa oikeussubjektin oikeuksia rajoitetaan verrattuna niihin asioihin, joissa tälle perustetaan oikeuksia tai annetaan etuja.

Tuulivoimahankkeet talousvyöhykkeellä ovat luonteeltaan ja rakenteeltaan niin sanottuja pilottihankkeita. Suomen talousvyöhykkeen taloudellista hyödyntämistä koskevat lupamenettelyt ovat tähän asti koskeneet talousvyöhykelain 6 §:n mukaisia muita infrastruktuurihankkeita (putket ja kaapelit) Suomenlahdella. Tuulivoimahankkeilla on omat erityispiirteensä. Tekosaaria tai muita lain 7 §:n mukaisia rakennelmia, jollaisia tuulivoimalat ovat, ei ole toistaiseksi sijoitettu Suomen talousvyöhykkeelle.

Talousvyöhykelaissa edellytetään, että 6 §:n ja 7 §:n mukaisissa myönteisissä päätöksissä määrätään ehdot, jotka ovat turvallisuuden tai talousvyöhykelain mukaan valtiolle kuuluvien oikeuksien turvaamisen kannalta välttämättömiä. Viranomainen voi rajallisia etuja jakaessaan itse lainsäädännön rajoissa määritellä hyväksyttävät, asialliset ja tasapuoliset arviointiperusteet ja edellytykset, joihin se perustaa ratkaisunsa. Niukkoihin etuihin kohdistuvassa päätösharkinnassa hakijoiden yhdenvertainen kohtelu edellyttää, että valtioneuvoston päätöksenteko tapahtuu ennalta määriteltyjen, yleisesti hyväksyttävien ja tasapuolisesti sovellettavien perusteiden mukaisesti.

Valtioneuvostolla (Suomen valtiolla) on laaja harkintavalta Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 3 luvun hyödyntämisoikeuden osalta lain sanamuodon perusteella. Talousvyöhykelaisissa ei aseteta edellytyksiä, joiden täytyessä 3 luvun hyödyntämisoikeus on annettava tai milloin hakemus tulisi hylätä. Laaja harkintavalta mahdollistaa näin valtioneuvostolle erilaisten näkökohtien punninnan ja huomioon ottamisen valtioneuvoston päätöksenteossa.

Valtioneuvosto voi talousvyöhykelain 3 luvun hyödyntämisoikeuden osalta tehdä päätöksensä vapaasti (tarkoituksenmukaisuusharkinta) mutta tämä päätöksenteko ei ole rajoittamatonta. Vapaasta harkintavallasta huolimatta hallintoviranomaisen on hallinnon lainalaisuusperiaatteen vuoksi toiminnassaan ja päätöksenteossään noudatettava paitsi voimassaolevaa oikeutta, myös hallinnon oikeusperiaatteita. Nämä hallinnon oikeusperiaatteet ja velvollisuus päätöksen perustelemiseen rajoittavat osaksi viranomaisten harkintavaltaa. Harkintavallan ylittäminen tai alittaminen eli käyttämättä jättäminen on harkintavallan väärinkäyttöä.

Yleisiä hallinnon oikeusperiaatteita ovat esimerkiksi yhdenvertaisuusperiaate, objektiviteettiperiaate, suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate. Tärkeimpänä kaikista näistä periaatteista on kuitenkin hallinnon lainalaisuuden periaate ja lakisidonnaisuuden vaatimus: Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin.

Valtioneuvoston päätöksen oikeusperusta on todettu edellä perusteluissa. Valtioneuvoston päätös on hallinnon oikeusperiaatteiden mukainen.

Intressivertailu (hyödyt ja haitat). Intressivertailussa lupahakemuksen kohteena olevan hankkeen/asian hyötyjä ja haittoja arvioidaan suhteessa toisiinsa ja otetaan huomioon molemmille eduille aiheutuvia vaikutuksia. Talousvyöhykelainsäädännön oikeusnormit, jotka koskevat talousvyöhykkeen lupaharkintaa ovat avoimia mahdollistaen intressivertailua ja painotusta yksityisen edun ja yhteiskunnan kokonaisedun välillä. Näissä oikeusnormeissa intressivertailulle ei ole velvoittavaa säännöstä, kuten esimerkiksi vesilaissa.

Hakijat ovat perustelleet hankkeita/hakemuksia sekä yksityiseen etuun että yhteiskunnan kokonaisuuteen kuuluvilla intresseillä. Kysymys on muun muassa yksittäisen hakijan/yhtiön ja valtion kokonaisedun keskinäisestä punninnasta tilanteessa, jossa samoista hankealueista on useiden hakijoiden kesken kiinnostusta.

Yksityisenä etuna voivat olla hakijan aineellisia rahanarvoisia intressejä tai raha-arvoa vailla olevia aineettomia intressejä. Yksityinen etu voi olla esimerkiksi taloudellinen, yrityksen toimintaan tai alueiden käyttöön liittyvä.

Yhteiskunnan kokonaisuutena voidaan pitää erilaisia yhteiskunnallisesti merkittäviä, yhteiskunnalliseen kehitykseen ja aikaan sidottuja toimintoja ja arvoja, päämääriä ja tavoitteita. Sen arviointi voidaan tehdä alueellisesti, paikallisesti tai valtakunnallisesti. Se voi olla yhteiskunnan kokonaisuuteen tai yleiset edut voivat kilpailla keskenään. Käsite on tulkinnallisesti väljä. Yhteiskunnan kokonaisuuteen tai yleinen etu voi koskea esimerkiksi huoltovarmuutta, elinkeinoelämän edellytyksiä, työllisyyden edistämistä tai luonto- ja maisema-arvoja.

Hakijoiden hakemusten perusteluina esille tuomia yksityisen edun intressejä:

- Hyödyntämisoikeuslupa antaisi hakijoille yksinoikeuden määräajaksi talousvyöhykkeen hankealueen tuulivoiman hyödyntämiseen, varmuutta investointeihin, sitoviin rahoitus- ja sopimusneuvotteluihin, kumppaneiden sitouttamiseen sekä yksityiskohtaisempien merenpohjatutkimusten tekemiseen.
- Hyödyntämisoikeudella on mahdollista nopeuttaa hankkeiden kokonaistoteutusaikataulua,
- Hyödyntämisoikeus ei edellytä lainsäädäntömuutoksia ja nykyinen lainsäädäntö on verotuksen ja kaavoituksen hallinnollisen taakan osalta kevyempää,
- Tarkempien lupakriteerien sisällyttäminen uuteen lakiin rajoittaa valtioneuvoston tarkoituksenmukaisuusharkintaa ja lisää oikeusharkinnan valitusriskiä, mikä voi viivästyttää hankkeiden toteutumista.

Hakijoiden esille tuomia yhteiskunnan kokonaisedun intressejä:

- Merellä tuuli on vakaampaa ja voimakkaampaa, jolloin vuoden aikana tuotantoa voi tulla lähes kaksinkertaisesti maatuulivoimaan verrattuna.
- Hyödyntämisoikeuksien myöntäminen voisi edistää hallitusohjelman energia-, talous- ja työllisyystavoitteita luomalla liiketoimintapotentiaalia Suomen vihreän siirtymän uusiutuvan energian ja uuden teollisuuden mittavillekin investoinneille.

Muita päätösharkintaan vaikuttaneita yhteiskunnan kokonaisedun intressejä:

- Merituulivoimahankkeita on vireillä Suomen ja Ahvenanmaan aluevesillä sekä Suomen talousvyöhykkeellä eikä valtioneuvoston kielteinenkään päätös yksinoikeuteen pysäytä merituulivoimahankkeiden ja -kapasiteetin kehittämistä.
- Investointi- ja sääntely-ympäristön tulee olla ennakoitava, selkeä ja sijainnista riippumatta tasapuolinen, joka ottaa huomioon yhteiskunnan kokonaisedun muun muassa kilpailusmahdollisuuden, toimijoiden laadullisen arvioinnin ja taloudellisesti arvokkaan resurssin kompensaaation osalta.
- Hyödyntämisoikeuksien myöntäminen heikentäisi valmisteltavana olevan uuden lain ohjaavia vaikutuksia.
- Nykyisessä talousvyöhykesääntelyssä ei ole ajateltu hakemuksissa ehdotettua lupamenettelyjen vaiheistusta eikä sääntely hyvin yleisillä hakemustiedoilla ja perusteilla myöskään ota oikeusvarmuusmielessä kunnolla huomioon mittavien merituulivoimahankkeiden erityispiirteitä ja vaikutuksia.
- Kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj on käynnistänyt kesään 2024 kestävä selvityksen, jossa määritetään alustavasti mahdollisia merituulihankkeiden liittymispisteitä Suomen kantaverkkoon.

Talousvyöhykelaisissa ei aseteta edellytyksiä, joiden täytyessä 3 luvun hyödyntämisoikeus on annettava tai milloin hakemus tulisi hylätä.

Talousvyöhykelainsäädännön mukainen laaja harkintavalta mahdollistaa valtioneuvostolle kokonaisharkinnan perusteella erilaisten näkökohtien punninnan ja huomioon ottamisen valtioneuvoston päätöksenteossa. Valtioneuvoston päätöksenteossa kielteistä päätöstä puoltavat näkökulmat ovat olleet vallitsevana.

8.2 Muutoksenhaku

Lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 8 §:n mukaan valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

9 Sovelletut lainkohdat

YK:n merioikeusyleissopimus (SopS 49–50/1996)
Hallintolaki (434/2003)
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)
Laki Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004)
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)
Vesilaki (587/2011)

Valtioneuvoston asetus Suomen talousvyöhykkeestä (1073/2004)
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)
Valtioneuvoston ohjesääntö (262/2003)

Allekirjoitukset

Liitteet Valitusosoitus